

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาคน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ากว่าทรัพยากรใดๆ การพัฒนาคุณภาพประชากรหรือคนนั้น จำเป็นต้องเน้นที่การอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่วัยเด็ก เพราะถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูถูกต้องเหมาะสมก็จะเป็นการวางรากฐานของชีวิตที่มั่นคง การที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น จำเป็นต้องเริ่มกันตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะช่วงวัย 0 – 5 ปี ซึ่งเป็นรากฐานแห่งการพัฒนาความเจริญเติบโตในทุกด้าน เด็กในระยะเริ่มต้นของชีวิตมีอิทธิพลสำคัญอย่างมากต่อการวางรากฐานชีวิตของเด็กต่อไป เด็กจึงสมควรได้รับการพัฒนาเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม ก่อนที่เด็กจะเข้าสู่วัยเรียน อันจะเป็นรากฐานสำคัญให้เด็กมีพัฒนาการในขั้นต่อไปได้อย่างมั่นคง การจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญมาก เพราะเป็นพื้นฐานและเสริมสร้างความพร้อมในการต่อยอดการศึกษาระดับที่สูงขึ้น จากความสำคัญของการพัฒนาเด็กวัยระดับปฐมวัยดังกล่าว รัฐเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา จึงได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาไว้ในกฎหมายและแผนแม่บทของชาติ ซึ่งได้แบ่งเป็นลักษณะใหญ่ๆ ได้แก่ รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ขึ้นหลังจากที่ประกาศให้ใช้ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ ในวงการศึกษารวมทั้งสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ซึ่งทำให้ภาครัฐต้องเร่งดำเนินการใน ทุกด้านเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน และให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน คุ่มครองสิทธิความเสมอภาคของบุคคลในการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

สภาพวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรง ได้สร้างความกดดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของไทย ได้มีงานวิจัยต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยชี้ให้เห็นว่าช่วงเวลาที่สำคัญและ จำเป็นที่สุดของการพัฒนาสมอง คือ ช่วงเวลา 5 ปีแรกของชีวิต หรือช่วงเด็กปฐมวัย (อายุ 0 ถึง 5 ปี) หรือนับตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน เพราะถือเป็นช่วงอายุที่มีอัตราของพัฒนาการสูงสุด จากสถานการณ์ปัจจุบัน พบว่าภาพรวมของเด็กปฐมวัยไทยจำนวนมากถึง 1 ใน 6 มีพัฒนาการล่าช้าไม่สมวัย โดยมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นตามอายุแสดงว่าเด็กเหล่านี้ขาดโอกาสการเรียนรู้ และขาดการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม รวมทั้งจำนวนเด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาพิเศษมีเพิ่มขึ้น รวมทั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยและด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

ของประเทศเป็นการจัดการศึกษาที่ปฏิบัติอยู่ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน ยังต้องการปรับปรุงคุณภาพทั้งในด้านการบริหารการจัดการ วิธีการเลี้ยงดู การพัฒนาผู้เลี้ยงดูเด็กให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่การกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานบริการ ตลอดจนการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพให้เหมาะสมถูกต้องตามหลักวิชา ด้วยเหตุนี้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงปัญหาที่มีการเฝ้าระวังและดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ทุกกลุ่มตั้งแต่แรกเกิดตลอดจนมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและศักยภาพของเด็ก

ปัญหาของสังคมประการหนึ่งที่มีผลกระทบต่อเด็กปฐมวัยไทย คือความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยจำนวนหนึ่งอาจได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม อันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ส่งผลโดยตรงโดยอ้อมต่อสุขภาพอนามัยและพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย รวมทั้งการหลังไหลเข้ามาของวัฒนธรรมต่างๆ ภายนอกส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ด้านเทคโนโลยีเกิดขึ้นมากและเป็นไปอย่างรวดเร็ว มนุษย์ไม่สามารถจดจำได้ทุกอย่าง มนุษย์จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถเติบโตและเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และต้องเริ่มต้นตั้งแต่แรกเกิด นอกจากนี้มนุษย์ยังต้องเรียนรู้จากผู้อื่นตลอดจนหยิบยื่นโอกาสในการเรียนรู้ให้คุณสมบัติที่เอื้อต่อการเจริญงอกงามตลอดชีวิตดังกล่าว จำเป็นต้องปลูกฝัง ตั้งแต่ปฐมวัยและต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้จากกระแสความเปลี่ยนแปลงสังคมทำให้ทุกฝ่ายตระหนักการศึกษาที่มีคุณภาพของบุตรหลาน ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ มีมาตรฐานทัดเทียมกัน และกำหนดหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และได้กำหนดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ขึ้น ดังปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ที่กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการ อบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม – วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

การจัดการศึกษาของประเทศไทยนั้น เอกชนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารการศึกษา เนื่องจากบทบัญญัติทางกฎหมายในมาตรา 43 – 46 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 เรื่องการบริหารจัดการศึกษาของเอกชนโดยให้เอกชนมีความอิสระในการบริหารการจัดการ นอกจากนั้นได้ทำแผนนโยบายในการพัฒนาเด็กโดยใช้สภาวะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็ก ซึ่งปัจจุบันมีโรงเรียนเอกชนและหน่วยงานเกิดขึ้นมากมาย จัดบริการสำหรับเด็กปฐมวัย (0 – 5 ปี) แต่ก็ยังไม่สามารถจัดบริการได้ครอบคลุมทั่วถึงทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

จากสภาพดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาปฐมวัย ในการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียน การสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา ว่ามีการปฏิบัติงานและมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร และครูโรงเรียนในการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนากิจการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพ และสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

จุดมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัย ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามวุฒิการศึกษาประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่งในการทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

สภาพการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษามุ่งศึกษาการบริหาร งานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดพิษณุโลก ภายใต้ขอบข่าย ดังนี้

- 1.1 ด้านการบริหารหลักสูตร
- 1.2 ด้านการนำแผนการสอนไปใช้
- 1.3 ด้านการจัดหาและผลิตสื่อ
- 1.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
- 1.5 ด้านการจัดตารางกิจกรรมประจำวัน
- 1.6 ด้านการนิเทศ
- 1.7 ด้านการวัดผลและประเมินผล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดพิษณุโลกเปิดทำการสอนระดับอนุบาลอายุ 3 – 5 ปีจำนวน 640 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 100 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัยจำนวน 540 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาปฐมวัย ในจังหวัดพิษณุโลก ที่เปิดทำการสอนระดับอนุบาลอายุ 3 – 5 จำนวน 240 จำแนกเป็นผู้บริหาร 38 คน และครูผู้สอน 202 คน การกำหนดขนาดของกลุ่มตำแหน่งใช้ตารางสำเร็จรูป ของ Krejcie และMorgan และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของผู้บริหารและครูผู้สอนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และตำแหน่งในการทำงานดังนี้

วุฒิการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

1. ระดับปริญญาตรี
2. ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

ประสบการณ์ในการทำงาน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

1. 1-5 ปี
2. มากกว่า 5 ปี

ตำแหน่งในการทำงานแบ่งเป็น 2 กลุ่ม

1. ผู้บริหารโรงเรียน
2. ครูผู้สอน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัย 7

ด้าน ได้แก่

- 3.2.1 ด้านการบริหารหลักสูตร
- 3.2.2 ด้านการนำแผนการสอนไปใช้
- 3.2.3 ด้านการจัดหาและผลิตสื่อ
- 3.2.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน
- 3.2.5 ด้านการจัดตารางกิจกรรมประจำวัน
- 3.2.6 ด้านการนิเทศ
- 3.2.7 ด้านการวัดผลและประเมินผล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพิษณุโลก
2. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนเอกชนระดับปฐมวัย จังหวัดพิษณุโลก นำไปพัฒนาโรงเรียนเพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาการประเมินภายนอก (สมศ.)

สมมติฐานของการวิจัย

สภาพการบริหารงานวิชาการ ระดับปฐมวัย ของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกันตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และตำแหน่งในการทำงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายและขอบเขตของคำที่ใช้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาในสถานศึกษาดำเนินการเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ให้แก่เด็กในชั้นอนุบาล
2. โรงเรียนเอกชน หมายถึง โรงเรียนเอกชนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึง อนุบาลปีที่ 3 ในจังหวัดพิษณุโลก
3. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสาย หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ในโรงเรียนเอกชนระดับปฐมวัยที่มีวุฒิระดับปริญญาตรีขึ้นไป
4. การบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนระดับปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยได้พัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งการศึกษาปฐมวัยนั้นในด้านต่อไปนี้
 - 4.1 ด้านหลักสูตร หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับ การบริหารหลักสูตรระดับการศึกษาปฐมวัย
 - 4.2 ด้านการนำแผนการสอนไปใช้ หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการนำแผนการสอนไปใช้
 - 4.3 ด้านการจัดหาและผลิตสื่อ หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการจัดหาและผลิตสื่อสำหรับการสอนระดับการศึกษาปฐมวัย ซึ่งมีสื่อที่จัดหามาโดยไม่ต้องซื้อ และจัดหามาโดยการจัดซื้อ

4.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเพื่อเอื้อต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จัดสถานที่เล่น และวัสดุอุปกรณ์การเล่นที่เหมาะสมกับการพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย โดยอาศัยหลักจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก

4.5 ด้านการจัดตารางกิจกรรมประจำวัน หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการจัดตารางกิจกรรมประจำวัน

4.6 ด้านการนิเทศ หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ

4.7 ด้านการวัดผลและประเมินผล หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการประเมินผล การจัดการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย

5. ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง การปฏิบัติงานหน้าที่ในฐานะผู้บริหารและครูทั้งในโรงเรียนเดิม และโรงเรียนในปัจจุบัน

6. ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ทำการสอนระดับอนุบาล 1 ถึง อนุบาล 3 ของโรงเรียนเอกชนจังหวัดพิษณุโลก ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

7. ทักษะ หมายถึง การรับรู้สภาพการบริหารวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดพิษณุโลก

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์พิษณุโลก
Pibulsongkram Rajabhat University